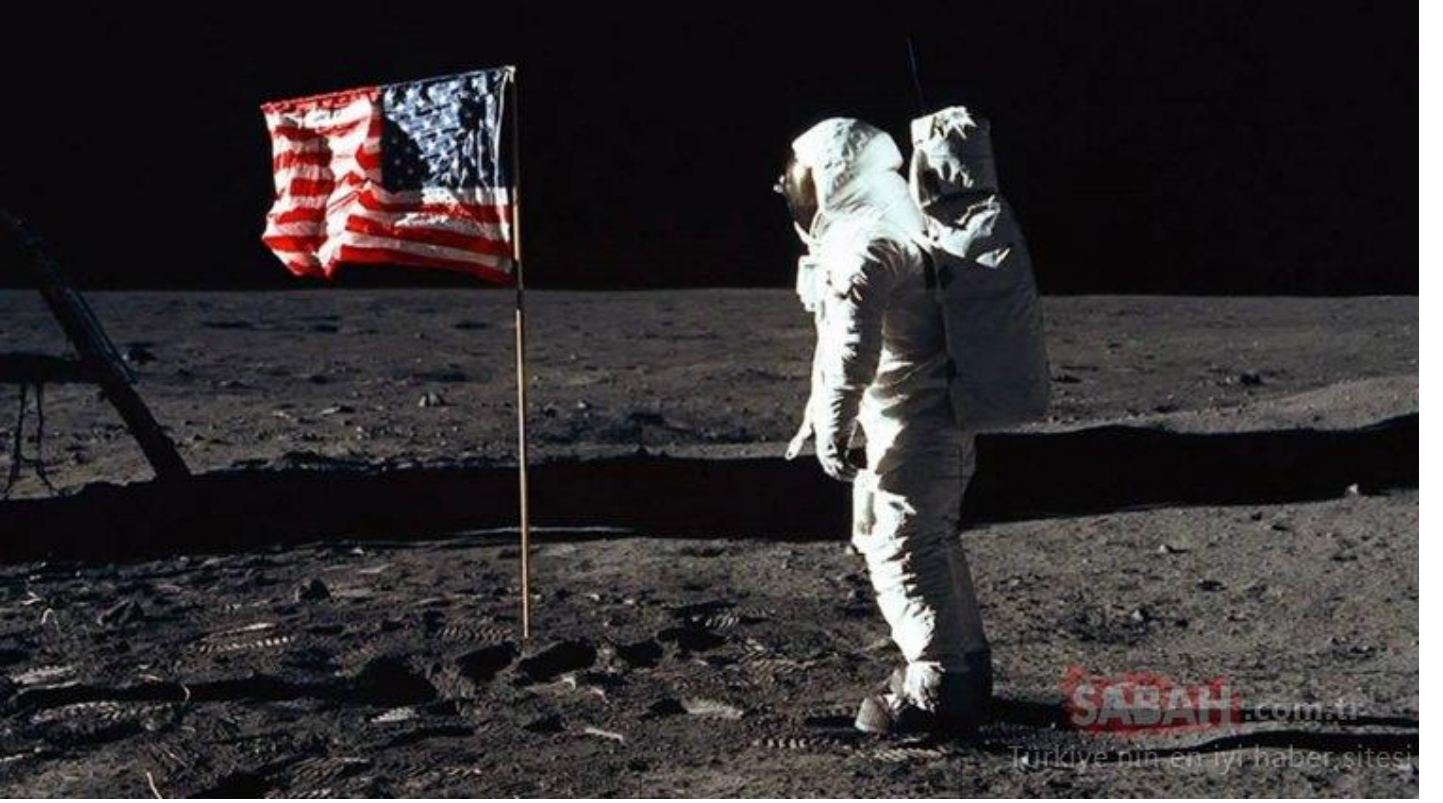

49 yıl önce Ay'a ilk adımla başlayan uzay yolculuğu /// ABD – RUSYA SAVAŞI

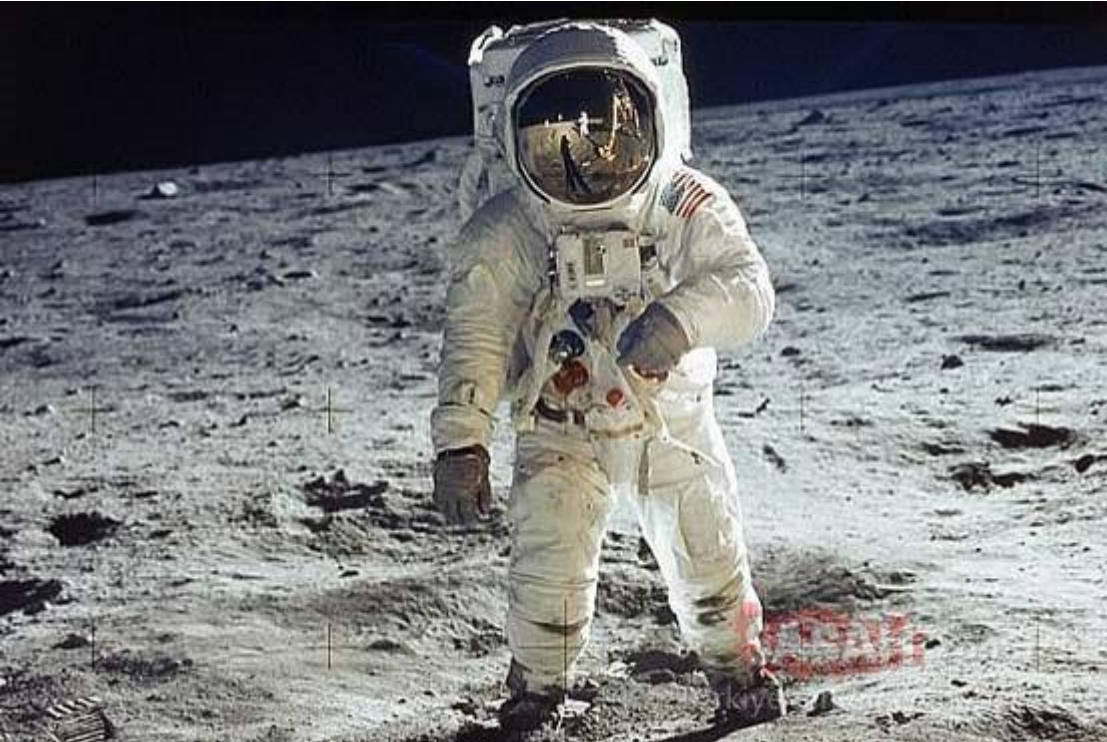
Armstrong'un 49 yıl önce Ay'a ayak basmasıyla başlayan devletler arası uzay rekabeti, özel sektöre de yayılıyor.

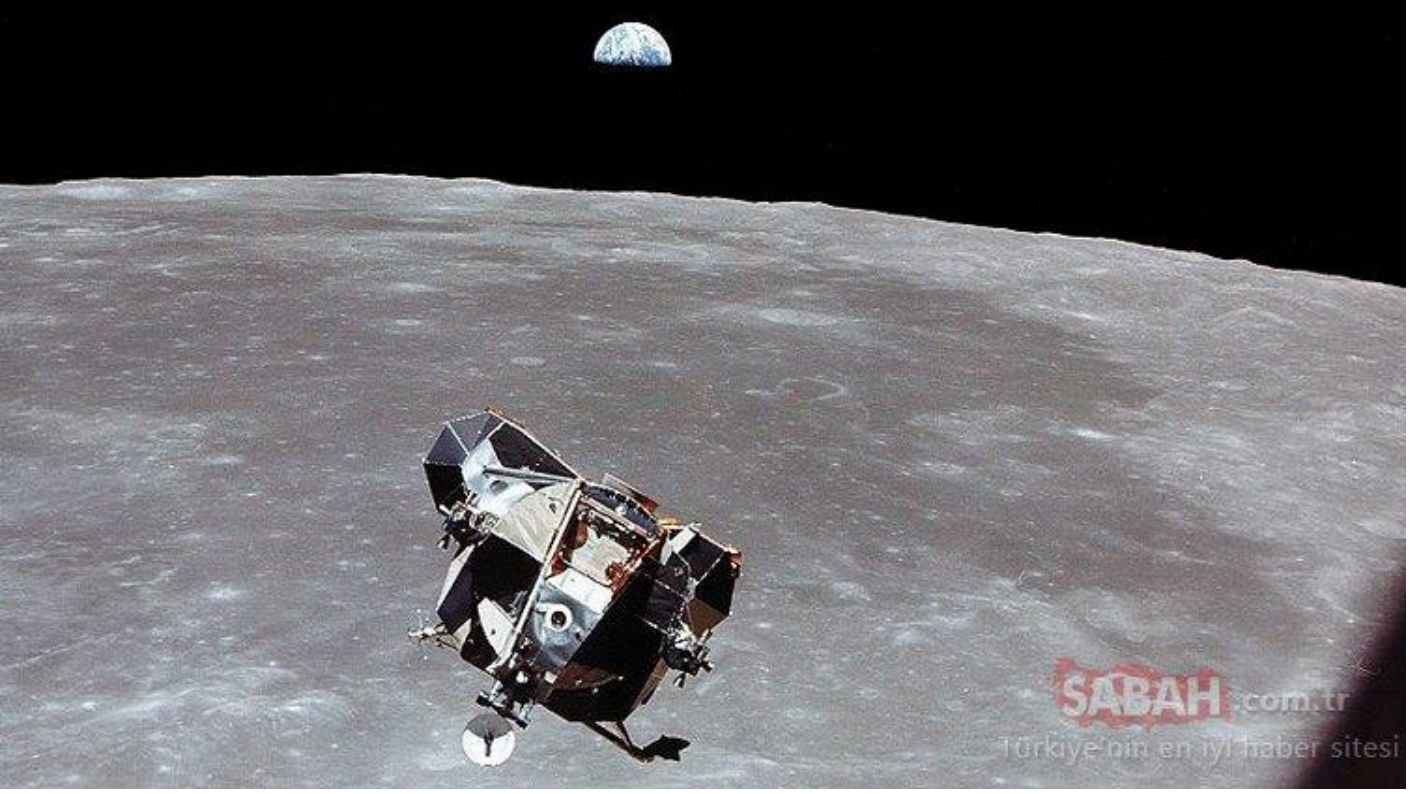
Amerikalı astronot Neil Armstrong'un Ay'a ayak basmasının üzerinden 49 yıl geçti. Uzay, bu tarihi adımdan sonra özel şirketlerin de katıldığı bir rekabet alanı haline geldi. ABD öncülüğündeki Batı bloku ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) öncülüğündeki Doğu bloku arasındaki 44 yıllık Soğuk Savaş boyunca en ilgi çekici mücadele uzayda yaşandı.

49 yıl önce Ay'a ilk adımla başlayan uzay yolculuğu 1940'ların sonlarına doğru ABD ile Sovyetler arasında nükleer silah yarışıyla başlayan rekabet, kısa sürede yaşam tarzları, ekonomi politikaları, sanat, bilim ve teknoloji gibi hayatın her alanına yayıldı. Casusluk faaliyetlerinden Kore Savaşı'na, 1961'de Berlin Duvarı'nın inşa edilmesinden 1962'deki Küba krizine kadar iki büyük gücü karşı karşıya getiren çok sayıda kriz yaşandı.

ABD ile Sovyetler arasında 1950'lerde başlayan uzay rekabeti ise ABD'nin 20 Temmuz 1969'da Apollo 11 uzay mekiğiyle Ay'a insan göndermesine kadar sürdü.

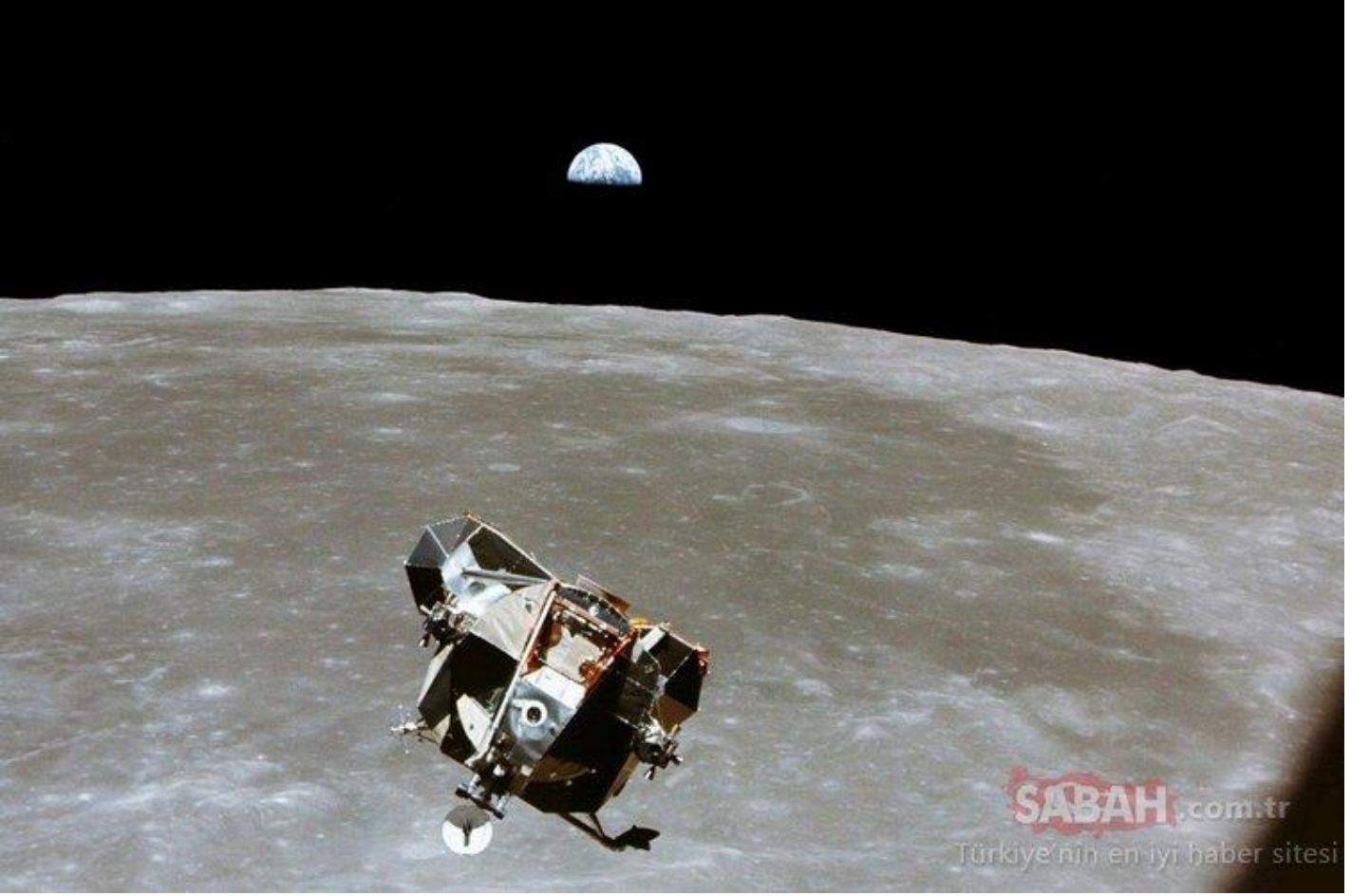

Sputnik uydusu fitili ateşledi

Dünyanın ilgiyle izlediği uzay rekabeti, 1957'de Sovyetler'in Sputnik 1 uydusunu Dünya'nın yörüngesine göndermesi ile başladı. Sputnik'in uzaya gönderilmesi, uzayın gelecekte bir keşif alanı olacağını tartışan ABD kamuoyunda şok etkisine neden oldu.

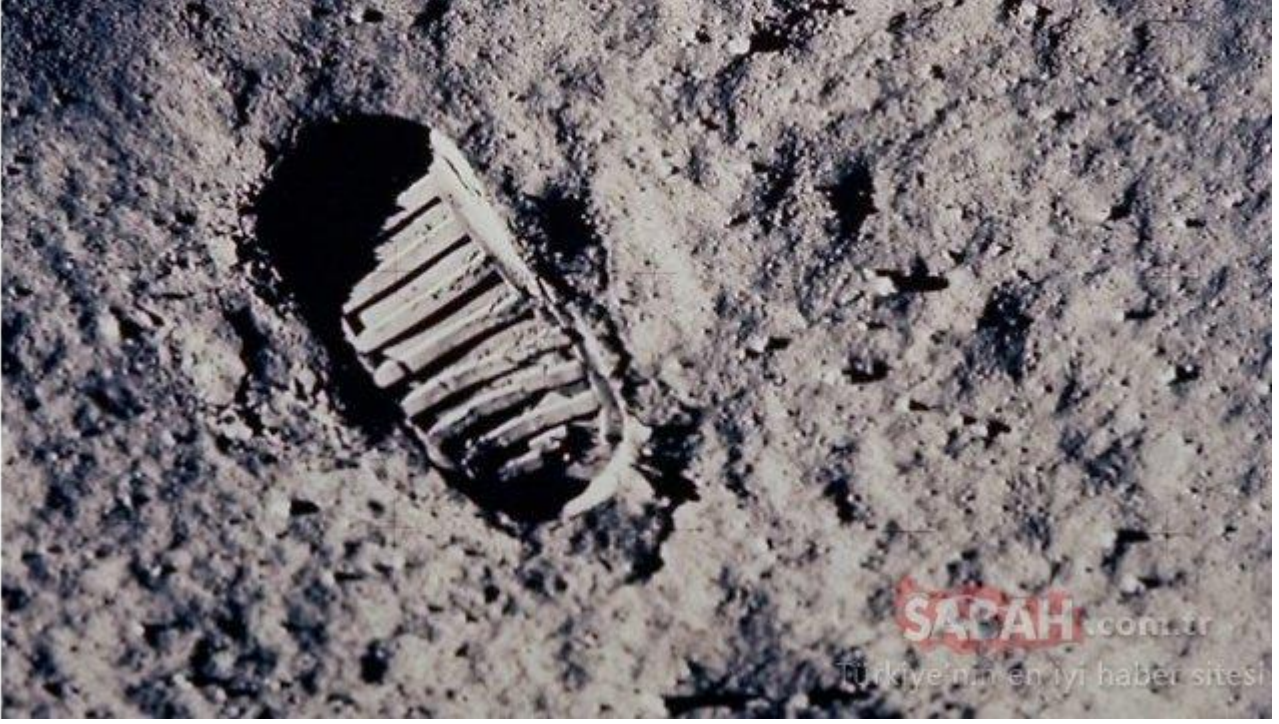

ABD topraklarından istihbarat toplanması endişesinin yanı sıra uyduyu uzaya götüren R-7 balistik füzesinin ulaştığı menzil de ABD yönetiminde endişelere yol açtı. R-7 füzesi ulaştığı menzil ile Rusya'nın ABD topraklarına nükleer füze fırlatma kapasitesini gösteriyordu.

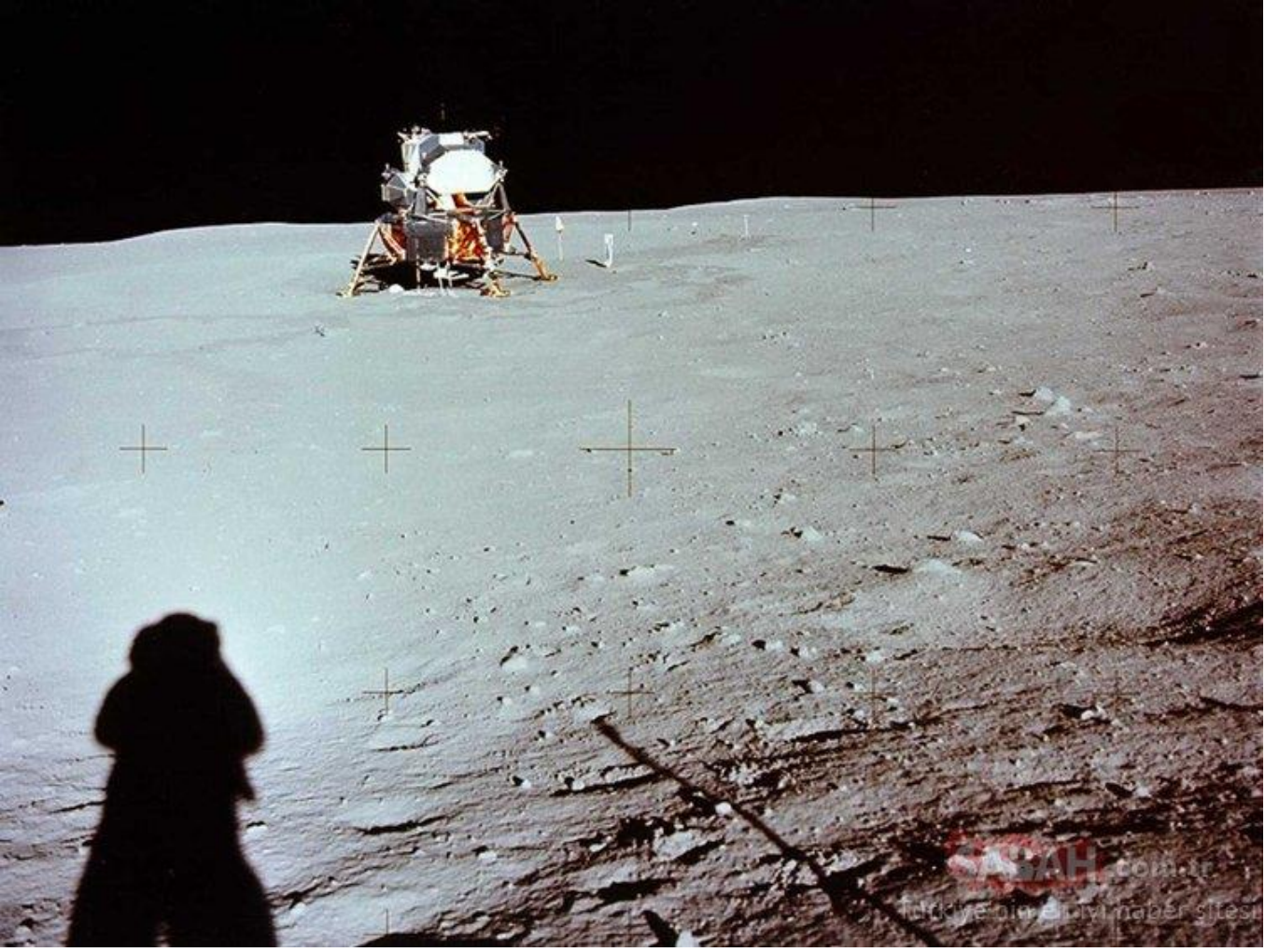
NASA: Soğuk Savaş kurumu

Rusya'nın bu başarısının ardından ABD de 1958'de Explorer I adlı ilk uydusunu Dünya'nın yörüngesine gönderdi. Aynı yıl dönemin ABD Başkanı Dwight Eisenhower, Ulusal Havacılık ve UzayDairesi'ni (NASA) kurdu. Eisenhower, aynı zamanda NASA ile eş zamanlı çalışacak güvenlik merkezli bir uzay programı başlattı. Programı, varlığı 1990'ların başında ortaya çıkan ve Ulusal Keşif Ofisi olarak bilinen bir daire icra ediyordu. Bu daireyi ise ABD Kara Kuvvetleri ve Merkezi Haberalma Teşkilatı (CIA) yönetiyordu.

Uzaya giden ilk insan Rus Gagarin'di

Sovyetler Birliği, 1959'da Luna 2 adlı uzay mekiğini Ay'a fırlattı. İnsansız mekiğin Ay'a ulaşmasının ABD'de neden olduğu şaşkınlık henüz bitmemişken Moskova, 1961'de de Vostok 1 aldıkapsüle benzer uzay mekiği ile kozmonot Yuri Gagarin'i Dünya'nın yörüngesine gönderdi. Aynı yıl NASA da Merkür Projesi kapsamında ürettiği mekiklerle önce maymunları daha sonra astronot Alan Shepard'ı uzaya gönderdi ancak Shepard Dünya'nın yörüngesine ulaşamadı. 1962'de astronot John Glenn, Dünya'nın yörüngesine erişen ilk Amerikalı oldu. Dönemin ABD Başkanı John F. Kennedy, 1960'ların sonuna kadar Ay'a insan göndermeyi planladıklarını duyurdu.

NASA bütçesine yüzde 500'lük Apollo artışı

ABD hükümeti, Apollo projesi olarak adlandırdığı Ay'a insan gönderme çalışması için NASA'nın bütçesini 3 yıl içinde yüzde 500 artırdı. NASA'nın bütçesi 1961'de 744 milyon dolarken (bugünkü değeriyle 5,9 milyar dolar) 1964'te bu rakam 4,17 milyar dolara (bugünkü değeriyle 32 milyar dolar) çıkarıldı. 1967'de NASA'nın bütçesi 5,9 milyar dolar (bugünkü değeriyle 43 milyar dolar) oldu. Kuruluşundan bu yana dairenin değer itibariyle en yüksek bütçeyi 1960'larda aldığı görülüyor.

ABD, 1968'de Apollo 8 mekiği ile ilk kez Ay'ın yörüngesine insan göndermiş oldu. Bir yıl sonra 16 Temmuz'da Astronot Neil Armstrong, Edwin Aldrin, Michael Collins, Apollo 11 uzay mekiği ile Ay'a yollandı. Dünyanın nefesini tutarak takip ettiği 3 günlük yolculuktan sonra 3 astronot 20 Temmuz 1969'da Ay'a indi. NASA verilerine göre Ay'a insan gönderme çalışmaları kapsamında yürütülen Apollo projesi 20 milyar dolar, bugünkü değeri ile 110 milyar dolara mal oldu.

ABD-Sovyetler ortak uzay yolculuğu

ABD'nin Ay'a insan göndermesi uzay rekabetini yavaşlattı. İki güç, birçok kez Ay yörüngesine insan gönderdi. 1975'te ABD yapımı Apollo mekiği, Ay'ın yörüngesinde Sovyet yapımı Soyuz mekiğine kilitleti ve ABDli astronotlar Rus astronotlarla uzayda el sıkıştı.

Uzay tıkalı ve ihtilafli bir savaş alanı

ABD'nin Ay'a ilk kez insan göndermesinin üzerinden geçen 49 yılda uzay "ihtilafli" ve

"tıkalı" bir alan haline geldi. Rus uydusu Sputnik 1'in yörüngeye yerleştiği günden bu yana, Dünya'nın yörüngesine yaklaşık 40 ülkeden 6 bin 600 uydu gönderildi. Dünya'nın yörüngesinde kalan 3 bin 600 uydudan sadece bini halihazırda faaliyet gösteriyor. Geriye kalan uydular ise uzay çöprü olarak yörüngede duruyor.

Çin, Rusya ve ABD'nin yanı sıra gelişmekte olan bölgesel güçlerin de Dünya'nın yörüngesinde birden çok uydusu bulunuyor. Çoğu uydular, sivil amaçlarla kullanılıyor ama uzay ve uydu teknolojilerinin askeri amaçlara hizmet ettiği de biliniyor. Dünya yörüngesindeki uydu yeri konusundaki anlaşmazlıklar ve uzay teknolojilerinin beraberinde getirdiği siber ve askeri rekabetten dolayı uzay, artık "bir savaş alanı" olarak görülüyor.

Uzay turizmi gündemde

Devletler arasında başlayan uzay rekabeti özel sektöre de yayılıyor. Tesla'nın CEO'su Elon Musk'ın SpaceX şirketi ile Amazon'un CEO'su Jeff Bezos'a ait Blue Origin şirketinin yanı sıra birçok özel şirket uzay turizmi konusunda rekabet ediyor. SpaceX, mart ayında Elon Musk'ın Tesla marka spor arabasını Mars'ın yörüngesine götürmüştü. Musk'ın arabasını Mars'ın yörüngesine götüren 4 balistik roketin yeryüzüne sağlam şekilde iniş yapmaları dünyayı heyecanlandırmıştı. Blue Origin ise hafta başında uzay turizminde de kullanılacak kapsül ve roketlerin dokuzuncu testini gerçekleştirdi. Teksas'ta yapılan teste roketler ve kapsül başarılı şekilde yeryüzüne indi.

[status draft]

[nogallery]

[geotag on]

[publicize off|twitter|facebook]

[category teknoloji]

[tags UZAY DOSYASI, Ay, uzay yolculuğu ABD, RUSYA, SAVAŞ]